

Medzinárodný dohovor o potieraní peňazokazectva¹ a súčasnosť

Analýza pri príležitosti 90. výročia jeho prijatia

Viliam Poništ
Národná banka Slovenska

Falšovanie je vo všeobecnosti hlavným ekonomickým problémom označovaným aj za svetovo najrýchlejšie rastúcu kriminálnu vlnu.² Ani peniaze sa nevyhli tomuto fenoménu a ich falšovanie je takmer také staré ako peniaze samotné. V tomto roku si pripomíname už 90. výročie položenia základného kameňa medzinárodnej ochrany meny a platidiel pred falšovaním – Medzinárodného dohovoru o potieraní peňazokazectva, ktorý bol prijatý dňa 20. apríla 1929. Jeho prijatie bolo prirodzeným dôsledkom presvedčenia väčšiny štátov, že falšovanie peňazí je medzinárodným trestným činom nepriateľského a rafinovaného charakteru.³ Aj napriek veku tohto dohovoru ide o základný medzinárodný dokument, ktorý bol v danej oblasti prijatý na takejto úrovni. Nestal sa iba základom pre trestnoprávnu úpravu národných štátov, ale neskôr aj jedným z nosných pilierov trestnoprávnej ochrany meny a kooperácie v rámci krajín Európskej únie, ako aj štátov z celého sveta.

OKOLNOSTI PRIJATIA DOHOVORU

Aj keď v medzinárodnej literatúre sa bežne uvádza, že iniciátorom dohovoru bolo Francúzsko⁴ treba dodať, že svoju úlohu zohrala aj vtedajšia Československá republika (ČSR). Ako nový štát na mape Európy zaznamenala po skončení prvej svetovej vojny viaceré útoky na svoju suverenitu. Jedným z takýchto útokov bol aj pokus falšovateľov z Maďarska, ktorý smeroval k oslabeniu dôvery občanov k novému štátu, oslabeniu nového štátu na medzinárodnej úrovni, ale aj k získaniu kapitálu na protičeskoslovenskú iredentistickú činnosť. Falšovali teda peniaze nie na svoj prospech, ale na politické ciele. Keďže falšovateľov prichytili v Rakúsku, hlasy predstaviteľov ČSR, ktoré volali po ich potrestaní, zostali nevypočuté. Ich snaha o medzinárodnú dohodu a rovnako aj snaha urobiť niečo s nastaveným systémom však nepovolila. Zlom na medzinárodnej scéne nastal, až keď došlo k falšovaniu francúzskych frankov (ktoré mali byť použité takisto na politické ciele a proti ČSR). Keďže Francúzsko malo v Spoločnosti národov silné postavenie, predstavitelia ČSR požiadali vládu Francúzska o zvolanie konferencie, na ktorej mohlo dôjsť k vyriešeniu tohto problému. Ich snaha bola tentokrát úspešná a k zvolaniu konferencie, ktorá sa mala zaoberať uvedenými otázkami, skutočne aj došlo.⁵

Výsledkom konferencie bola mnohostranná zmluva o potláčaní peňazokazectva, prijatá 20. apríla 1929 v Ženeve a publikovaná v ČSR pod č. 15/1932 Sb. Prezident ČSR ako čelný predstaviteľ štátu sa na jej prípravu a schvaľovaní nezúčastňoval osobne, ale za splnomocnenca bol vymenovaný profesor medzinárodného a trestného práva Masarykovej univerzity v Brne Jaroslav Kallab.⁶ Treba dodať, že aj vďaka osobe prof. Kallaba bol podieľ ČSR na príprave dohovoru značný, aj keď nie všetky jeho pripomienky boli do textu

dohovoru (či protokolu) zaradené. Príkladom je nezariadenie dodatku, podľa ktorého by vydanie páchatela nebolo možné odoprieť v prípade, že by išlo o politický delikt (táto otázka bola vtedy pre ČSR stále aktuálna, keďže v našich končinách falšovatelia často používali takto získané financie na činnosť proti ČSR).

ANALÝZA USTANOVENÍ DOHOVORU

Samotný dohovor bol rozdelený na dve časti. Prvá časť predstavovala konkrétnu úpravu ochrany peňazí pred falšovaním, pričom aj samotné zmluvné strany vyhlásili, že práve táto časť je najúčinnším prostriedkom, ako čeliť falšovaniu peňazí a potláčať túto činnosť. Druhá časť obsahovala podmienky ratifikácie dohovoru, jeho výklad, autentické znenia a podmienky účinnosti.

Pokiaľ išlo o definície pojmov, dohovor ich neobsahoval veľa a definoval iba pojem „peniaze“, v podstate nosný pojem celej úpravy. Za peniaze na účely dohovoru sa rozumeli iba zákonné papierové bankovky a kovové mince, čiže tie, ktoré boli v obehu podľa zákona. Dohovor teda nechránil historické, už nepoužívané peniaze.

Význam dohovoru spočíval v prvom rade v jednotnom zadenívaní všeobecného trestného činu peňazokazectva (falšovania), t. j. zadenívaní konanie, ktoré mali štáty prebrať do svojho trestného zákonodarstva, aby sa posudzovalo ako trestný čin vo všetkých štátoch, ktoré k dohovoru pristúpili. Takýmto spôsobom vznikol jednotný medzinárodný štandard pre trestnoprávnu ochranu meny. Všeobecný trestný čin definoval čl. 3 dohovoru a za tento trestný čin mal byť potrestaný ten, kto:

- akokoľvek podvodne zhotovoval falošné peniaze alebo kto za použitia akéhokoľvek prostriedku porušoval (pozmeňoval) peniaze;
- podvodne falošné peniaze uvádzal do obehu;

1 Pri prekladoch z právnych aktov EÚ sa používa aj názov Medzinárodný dohovor na potlačenie falšovania meny.

2 QUERCIOLO, E, SMITH, L. The economics of counterfeiting. In: *Econometrica*, roč. 89, č. 3, s. 1211.

3 FITZ-MAURICE, E. Convention for the Suppression of Counterfeiting Currency. In: *The American Journal of International Law*, roč. 26, č. 3, s. 533.

4 HLINKA, B. 1989. Atentáty na peniaze. Bratislava: Obzor, s. 402.

5 Z hľadiska ochrany meny v zásade nie je dôležité, ktorej krajine pripíšeme najväčšie zásluhy na zvolaní konferencie a prijatí tohto dohovoru.

6 Podľa: FENYK, J.: Profesor Jaroslav Kallab: Úmluva o potírání penězokazectví jako základ trestněprávní ochrany společné evropské meny. In: MACHALOVÁ, T. (ed.) *K odkazu Jaroslava Kallaba. Právně-filosofická východiska trestní politiky v procesu trestní politiky v procesu evropské integrace*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, s. 94.

- čokoľvek podnikol, aby falošné peniaze uviedol do obehu, doviezol do štátu, prijal alebo si zaobstaral, viediac, že tieto peniaze sú falošné;
- sa o tieto trestné činy pokúsi a kto sa na nich úmyselne zúčastní;
- podvodne zhotovoval, prijímal alebo si zadovažil nástroje alebo iné predmety, ktoré mali podľa svojej povahy byť určené na výrobu falošných peňazí alebo na porušenie peňazí.

Je teda zrejmé, že zmluvné strany sa zaviazali prijať v rámci svojich národných úprav také skutkové podstaty trestných činov, ktoré spočívali vo falšovaní a pozmeňovaní peňazí, vo vývoze, dovoze a preprave falošných peňazí a ich uvádzaní do obehu (aj pokus a spoluúčasť mali byť trestné), v zhotovení, prijatí alebo inom zadovážení si nástroja alebo predmetu slúžiaceho na falšovanie alebo pozmeňovanie peňazí. Dohovor nevyžadoval vznik škody poškodenému či prospech páchatela, pričom išlo o úmyselné konanie, ale na druhej strane riešil otázku, čo robiť v prípade zabavenia falošných peňazí, nástrojov a predmetov, ktoré sa na falšovanie použili. Podľa dohovoru mali byť tak falošné peniaze, ako aj nástroje a ostatné predmety zabavené a vyhlásené za prepadnuté, no mohli sa na žiadosť vydať buď vláde, alebo cedulovej (centrálnej) banke, o ktorej menu išlo. Všetky tieto predmety bolo nutné vždy „urobiť nevhodnými na použitie“.

Čl. 4 bol pomerne nekompromisný a ustanovoval, že ak dôjde k naplneniu skutkovej podstaty v rôznych štátoch, každé také konanie treba posudzovať ako samostatný trestný čin. Pokiaľ teda páchatel túto činnosť spáchal vo viacerých štátoch, dopúšťal sa páchania viacerých trestných činov. Dohovor zakotvil ochranu nielen národnej meny každého štátu, ale ochranu meny ako takej. Horovíme o zavedení univerzálnej ochrany meny. Nerozlišoval teda medzi jednotlivými menami, bolo nutné chrániť všetky meny, a to rovnocenne, pričom išiel ešte ďalej, keď uviedol, že toto ustanovenie nemôže byť závislé ani od podmienky vzájomnosti. To znamená, že bez ohľadu na to, či štát, ktorého menu bolo treba chrániť, resp. páchatelov falšovania jeho peňazí potrestať, ustanovoval rovnakú ochranu aj pre menu iného štátu. Bolo teda v zásade jedno, či štát, ktorého mena bola falšovaná, uznáva rovnaké pravidlá a rovnako by chránil aj iné meny a peniaze,⁷ ani sa nevyžadovalo, aby bol signatárom dohovoru.

Pokiaľ išlo o samotných páchatelov, dohovor ako prvý vôbec zakotvoval zásadu *aut dedere aut judicare*, t. j. povinnosť štátu stíhať alebo vydať páchatela trestného činu. Dohovor rozlišoval medzi štátnymi občanmi a cudzincami. V zmysle čl. 8 boli štáty neuznávajúce zásadu vydávania vlastných príslušníkov povinné trestať vlastných občanov, ktorí sa dopustili vymedzených trestných činov v cudzine a následne sa vrátili na územie svojho štátu, a to rovnako, ako keby bol čin spáchaný na ich území. Platilo to aj v prípade, keď viník nadobudol štátne občianstvo až po spáchaní trestného činu. Ak sa cudzinec, ktorý sa dopustil

niektorého (alebo aj viacerých) z vymedzených trestných činov v cudzine a zdržoval sa na území štátu, ktorého zákonodarstvo prijalo zásadu, že trestné činy majú byť trestané, aj keď boli spáchané v cudzine, mal byť potrestaný rovnako, ako keby čin spáchal na tomto území.

V článkoch 12 až 15 dohovoru bola upravená spolupráca medzi orgánmi jednotlivých štátov. V zmysle čl. 12 mala byť v každom štáte organizácia pátrania v oblasti falšovania meny zverená v rámci vnútorných zákonov zvláštnej ústrední. Táto ústredňa mala povinnosť byť v úzkom styku s cedulovými ústavmi (centrálnymi bankami), policajnými úradmi vnútri štátu, ako aj s ústredňami ostatných štátov. Zároveň mala povinnosť sústreďovať v každom štáte všetky správy, ktoré mohli uľahčiť obranu proti falšovaniu meny a jeho potlačenie. Pre urýchlenie spolupráce dohovor určil medzi ústredňami priamy styk, čo bolo výhodou pri komunikácii a pomohlo spolupráci v danej oblasti.

Dohovor v čl. 14 upravoval postupy ústrední pri ukladaní zbierok pravých, no znehodnotených vzoriek peňazí v ústredniach ostatných štátov. V rovnakom rozsahu mala ústredňa jedného štátu podávať správu ostatným ústredniam a poskytovať všetky potrebné informácie o nových emisiách peňazí vo svojom štáte a o sťahovaní peňazí a konečnej lehote na ich výmenu. Okrem prípadov iba miestneho významu mala každá ústredňa, ak to považovala za vhodné, oznamovať ostatným ústredniam:

- objavenie falošných peňazí – k správe o falšovaní bankoviek sa mal pripojiť technický popis falzifikátu, fotografický snímok a podľa možnosti aj exemplár falošných peňazí,
- pátranie, stíhanie, zatknutie, odsúdenie a vypovedanie falšovateľov alebo zmenu ich pobytu a všetky vhodné správy, najmä popisy osôb, odtlačky prstov a podobizne falšovateľov,
- podrobné správy o odhalení výroby s uvedením, či toto odhalenie umožnilo zabaviť všetky falzifikáty, ktoré boli dané do obehu.

Zmluvné strany si zároveň dohodli (v zmysle čl. 15 dohovoru) účasť zástupcov národných (centrálnych) bánk a zúčastnených ústredných úradov na občasných poradách na zaistenie, vybudovanie a zdokonaľovanie medzinárodnej súčinnosti v otázkach týkajúcich sa obrany proti falšovaniu a jeho potlačenia.

Prvá časť dohovoru bola uzavretá pomerne dôležitým ustanovením čl. 18, v ktorom sa uvádzalo, že dohovor sa netýka zásady, podľa ktorej sa trestné činy (podľa čl. 3 dohovoru) kvalifikujú, stíhajú a posudzujú podľa všeobecných zásad vnútorného zákonodarstva každého štátu, no nikdy im nesmie byť zaručená beztrestnosť. Týmto spôsobom zmluvné štáty deklarovali, že sa nezasahuje do ich suverenity, no zároveň sa zaviazali, že konanie podľa čl. 3 bude v každom z nich trestné.

Druhá časť dohovoru sa týkala najmä technických otázok typických pre medzinárodné zmluvy. Išlo o podmienky ratifikácie dohovoru, jeho výklad, autentické znenia a podmienky účinnosti.

⁷ Peniazmi v zmysle dohovoru sa rozumeli (a rozumeli) papierové peniaze vrátane bankoviek a kovové peniaze, ktoré sú v obehu podľa právnych predpisov.

- 8 *Pokiaľ by sa takéhoto konania dopustil závažnejším spôsobom alebo vo väčšom rozsahu, trest odňatia slobody sa môže pohybovať od desať do pätnásť rokov. V prípade, ak sa osoba dopustí takého konania ako člen nebezpečného zoskupenia alebo vo veľkom rozsahu, trest odňatia slobody sa v zmysle Trestného zákona pohybuje v rozmedzí dvanásť až dvadsať rokov.*
- 9 VRŠANSKÝ, P. – VALUCH, J. a kol. 2012. *Medzinárodné právo verejné. Všeobecná časť.* Bratislava: Eurokódex, s. 82.
- 10 KLUČKA, J. 2011. *Medzinárodné právo verejné (všeobecná a osobitná časť).* Bratislava: Iura edition, s. 113.

V zmysle čl. 19 sa zmluvné strany zhodli na tom, že všetky spory, ktoré by mohli medzi nimi vzniknúť pri výklade alebo uplatňovaní tohto dohovoru, budú predložené (ak nebude možné vyriešiť ich priamym rokováním) Stálemu dvoru medzinárodnej spravodlivosti alebo rozhodcovskému súdu zriadenému podľa dohovoru z 18. októbra 1907 o pokojnom vybavovaní medzinárodných sporov, alebo niektorému inému arbitrážnemu súdu.

Dohovor mal dve autentické znenia, francúzske a anglické. Od 1. januára 1930 bolo možné pristúpiť k tomuto dohovoru v mene ktoréhokoľvek člena Spoločnosti národov alebo ktoréhokoľvek štátu – nečlena, ktorý tento dohovor nepodpísal. Dovtedy, t. j. do 31. 12. 1929, mohli dohovor podpísať iba krajiny, ktoré sa zúčastnili na jeho príprave. V súčasnosti tak môže urobiť hociktorý člen OSN.

Na dohovore bolo vzhľadom na obdobie prijatia špecifické, že každý štát, ktorý ho chcel ratifikovať, musel svoj právny poriadok už vopred zosúladiť s jeho ustanoveniami. Konkrétne čl. 23 dohovoru uvádzal, že už samotná ratifikácia ktoroukoľvek zmluvnou stranou alebo jej pristúpenie k dohovoru znamenajú, že ich zákonodarstvo a organizácia sú v zhode s pravidlami obsiahnutými v tomto dohovore.

SÚČASNÝ STAV V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Dohovor, ako už bolo uvedené, zaviedol aj zásadu, že každé falšovanie peňazí v rôznych štátoch je posudzované ako samostatný trestný čin a štáty ešte pred ratifikáciou dohovoru musia svoje zákonodarstvo zosúladiť s jeho znením. Pokiaľ ide o Slovenskú republiku, naše trestné zákonodarstvo je s týmto dohovorom zosúladené a konania vymedzené čl. 3 sú trestným činom.

Článok 3 dohovoru sa premietol do ustanovení § 270 až 273 a § 280, ako aj do ustanovení o príprave (§ 13), pokuse (§ 14) a účasti (§ 21) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „Trestný zákon“). V § 270 Trestného zákona je upravený trestný čin falšovania, pozmeňovania a neoprávnenej výroby peňazí a cenných papierov. Páchatel môže byť za tento trestný čin potrestaný odňatím slobody na tri až osem rokov alebo na sedem až desať rokov, ak sebe alebo inému zadováži falšované, pozmenené alebo neoprávnene vyrobené peniaze alebo ak také peniaze prechováva, resp. ak falšuje, pozmení alebo neoprávnene vyrobí peniaze alebo falšuje, pozmení alebo neoprávnene vyrobí peniaze v úmysle dať ich ako pravé alebo ako peniaze vyššej hodnoty, alebo kto falšované, pozmenené alebo neoprávnene vyrobené peniaze dá ako pravé.⁸

V ust. § 271 Trestného zákona je upravená skutková podstata trestného činu uvádzania falšovaných, pozmenených a neoprávnene vyrobených peňazí a cenných papierov. Osoba, ktorá dovezie, vyvezie, prepraví, prijme alebo získa falšované, pozmenené a neoprávnene vyrobené peniaze s cieľom uviesť ich do obehu môže byť v zmysle

tohto ustanovenia potrestaná odňatím slobody na sedem až desať rokov a osoba, ktorá falšované alebo pozmenené alebo neoprávnene vyrobené peniaze, ktorými jej bolo platené ako pravými, dá do obehu ako pravé, môže byť potrestaná odňatím slobody až na dva roky.

Podľa ust. § 272 Trestného zákona (skutková podstata trestného činu výroby a držby falšovateľského náčinia) je možné potrestať páchatela odňatím slobody až na tri roky, ak vyrobí, sebe alebo inému zadováži alebo prechováva nástroj alebo iný predmet, alebo počítačový program určený na falšovanie alebo pozmeňovanie peňazí alebo ich ochranných prvkov, alebo ak neoprávnene s použitím zariadenia alebo materiálu určeného na výrobu peňazí vyrobí, prijme, získa alebo prechováva hologramy, vodoznaky alebo iné ochranné prvky peňazí, ktoré slúžia na ochranu pred ich falšovaním. Pokiaľ sa takéhoto konania dopustí pri výkone svojho povolania, hrozí mu trest odňatia slobody na jeden až päť rokov.

V ust. § 273 Trestného zákona je upravená skutková podstata trestného činu ohrozovania obehu peňazí. Páchatela možno potrestať odňatím slobody až na šesť mesiacov v prípade, ak poškodzuje tuzemské peniaze.

V zmysle ust. § 280 Trestného zákona sa napína odkaz dohovoru, keď je stanovené, že ochrana sa okrem iného popri platných peniazoch, neplatných peniazoch počas obdobia určeného na ich výmenu, peniazoch v čase spáchania trestného činu nevydaným, ale určeným na vydanie do obehu, poskytuje aj cudzozemským peniazom.

SÚČASNÝ STAV NA MEDZINÁRODNEJ ÚROVNI

Samotný dohovor je v podstate medzinárodnou zmluvou. Medzinárodná zmluva je spolu s medzinárodnou obvyčajou základným prameňom práva, ku ktorého aplikácii dochádza nepretržite, a to dokonca aj v oblastiach, kde si to bežný človek ani neuvedomuje.⁹ V podstate medzinárodné zmluvy „možno považovať za prevládajúci prameň medzinárodného práva a aj vývoj medzinárodných vzťahov potvrdzuje ďalšie posilňovanie medzinárodného práva predovšetkým ako práva písaného.“¹⁰ Aj keď v rámci EÚ funguje ochrana meny už podľa viacerých dokumentov, ktoré zosúladujú postup pri ochrane peňazí, v celosvetovom meradle hovoríme aj naďalej o dohovore ako veľmi aktuálnom dokumente, ktorý chráni menu a peniaze na celom svete, keďže signatármi sú aj krajiny ako Bahamy, Benin, Fiji, Irak, Singapur, Togo, či Zimbabwe. Od roku 2000 pribudlo na tento zoznam aj Macedónsko (2005), Švédsko (2001), Slovinsko (2006), Srbsko (2016), Čierna Hora (2015), Malta (2015), Luxembursko (2002), Litva (2004), Libéria (2005), Kazachstan (2010), Chorvátsko (2003), Bosna a Hercegovina (2009) či Andorra (2007).

AKTUÁLNY VÝVOJ V EURÓPSKEJ ÚNII

Keďže dohovor bol prijatý v prvej polovici 20. storočia v Ženeve, môže vyvstať aj otázka, ako môže byť jedným z pilierov ochrany meny euro v Eu-

rópskej únii, keďže táto mena bola vytvorená až takmer 70 rokov po jeho prijatí.

Až do roku 2015 bolo v rámci EÚ účinné rámcové rozhodnutie Rady z 29. mája 2000 o zvýšenej ochrane pred falšovaním prostredníctvom pokút a ďalších trestných sankcií v súvislosti so zavádzaním eura (2000/383/SVV). Toto rozhodnutie bralo pri ochrane pred falšovaním do úvahy ustanovenia dohovoru, vymedzovalo k nemu vzťah (účelom rozhodnutia bolo doplniť ustanovenia dohovoru a pomáhať členským štátom pri jeho uplatňovaní). No toto rozhodnutie už nie je aktuálne a bolo nahradené smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2014/62/EÚ z 15. mája 2014 o trestnoprávnej ochrane eura a ostatných mien proti falšovaniu, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2000/383/SVV.

Vo vzťahu k ďalšej budúcnosti dohovoru treba poznamenať, že podľa pôvodne navrhovaného odôvodnenia (bod 7) uvedenej smernice malo byť okrem iného jej účelom doplniť ustanovenia a uľahčiť uplatňovanie dohovoru zo strany členských štátov, rovnako ako v prípade už uvádzaného rozhodnutia. V odôvodnení sa zároveň uvádzalo, že členské štáty by mali určiť svoju jurisdikciu v súlade s dohovorom a ustanoveniami o jurisdikcii v iných trestnoprávných predpisoch EÚ, a to pri trestných činoch spáchaných na ich území a trestných činoch spáchaných ich štátnymi príslušníkmi. Popredná úloha meny euro pre hospodárstvo a spoločnosť Európskej únie, ako aj jej celosvetový význam si vyžaduje dodatočné opatrenia na jej ochranu. Preto by mal každý členský štát, ktorého menou je euro, vykonávať univerzálnu jurisdikciu pri trestných činoch súvisiacich s eurom a spáchaných mimo Európskej únie, a to buď v prípade, že je páchatel na jeho území, alebo ak boli v tomto členskom štáte zistené falšné eurá súvisiace s daným trestným činom. Pri vykonávaní univerzálnej jurisdikcie by členské štáty mali rešpektovať zásadu proporcionality, najmä s ohľadom na rozsudky tretích krajín za to isté konanie. Členské štáty EÚ mali podľa navrhovanej smernice povinnosť buď pristúpiť k dohovoru, alebo zostať jeho zmluvnými stranami. Takúto povinnosť zakotvoval článok 11 návrhu smernice s názvom vzťah k ženevskému dohovoru. Európska centrálna banka vo svojom stanovisku vítala navrhovanú smernicu, ktorej účelom bolo doplniť ustanovenia dohovoru a jeho protokolu a uľahčiť ich uplatňovanie členskými štátmi.¹¹ Takisto Európsky hospodársky a sociálny výbor vo svojom stanovisku poukazyval na úlohu dohovoru.¹²

Vo vzťahu k dohovoru sa však z prijatého textu smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/62/EÚ z 15. mája 2014 o trestnoprávnej ochrane eura a ostatných mien proti falšovaniu, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2000/383/SVV, úplne vypustila povinnosť pristúpiť k dohovoru, dokonca sa vypustila akákoľvek zmienka o dohovore. Táto skutočnosť však neznamená, že dohovor stratil svoju aktuálnosť. Hoci smernica definuje aj konanie, ktoré sa má

považovať za trestný čin (obdobne ako dohovor a len vzhľadom na pokrok v oblasti ochrany meny, výroby peňazí a ochranných prvkov rozširuje a spresňuje skutkové podstaty), obsahuje aj ustanovenia, ktoré dohovor neobsahoval. Ako príklad možno uviesť ustanovenia o minimálnej výške sankcií pri treste odňatia slobody pre fyzické osoby či trestnú zodpovednosť a sankcie voči právnickým osobám. Na druhej strane v smernici absentujú napríklad ustanovenia o vzájomnej pomoci. Z toho nepochybne vyplýva, že dohovor sa aj naďalej uplatňuje popri smernici, ktorá ho dopĺňa a spresňuje. Všetky krajiny eurozóny sú aj naďalej signatármi dohovoru, viazané jeho textom a duchom, a teda aj povinnosťou poskytovať ochranu svojej aj cudzej meny a trestať páchatelov, ktorý sa dopúšťajú konania definovaného v dohovore (resp. v smernici).

V praxi naďalej zostáva platnou aj dohoda o spolupráci medzi Európskou centrálnou bankou a Medzinárodnou organizáciou kriminálnej polície – Interpolom. Ako vyplýva z preambuly k tejto dohode, obidve zmluvné strany berú do úvahy tú skutočnosť, že Interpol prispieva k rozvoju priamej medzinárodnej spolupráce pri prevencii a trestaní falšovania meny v súlade s dohovorom. Potom aj účelom predmetnej dohody je vytvorenie rámca pre spoluprácu medzi zmluvnými stranami v rámci ich príslušných pôsobností a s výhradou ich pravidiel a predpisov a uľahčiť tak prevenciu a odhaľovanie falšovania eurobankoviek vo svete, najmä v krajinách, ktoré nepatria do Európskej únie.

SPOLUPRÁCA MEDZI ŠTÁTMI EUROZÓNY

Najaktuálnejším spôsobom použitia dohovoru je medzinárodná spolupráca. Aby sme nadviazali na túto problematiku, ktorá sa upravuje v čl. 12 až 15 dohovoru, treba poukázať na rozhodnutie Rady 2005/511/SVV z 12. júla 2005 o ochrane eura proti falšovaniu ustanovením Europolu ako ústredného úradu na boj proti falšovaniu eura. Ako to už samotný názov predpisu uvádza, ústredným úradom v zmysle čl. 12 dohovoru bude pre Európsku úniu Europol. V zmysle tohto rozhodnutia pre členské štáty, ktoré sú zmluvnými stranami ženevského dohovoru, vystupuje Europol v súlade s vyhlásením, ktoré musia urobiť jednotlivé členské štáty (ďalej len „vyhlásenie“) ako ústredný úrad na boj proti falšovaniu eura v zmysle prvej vety článku 12 dohovoru.

Pokiaľ ide o falšovanie všetkých ostatných mien a funkcie ústredného úradu, ktorými nebol Europol podľa vyhlásenia poverený, zostávajú v platnosti existujúce právomoci vnútroštátnych ústredných úradov. Vlády členských štátov, ktoré sú zmluvnými stranami dohovoru, vydajú vyhlásenie a poveria zástupcu Spolkovej republiky Nemecko, aby postúpil vyhlásenia generálnemu tajomníkovi OSN. Aj vyhlásenie Slovenskej republiky k Medzinárodnému dohovoru o potláčaní peňazokazectva bolo uložené u generálneho tajomníka OSN (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí SR č. 550/2006 Z. z.)

- ¹¹ Stanovisko Európskej centrálnej banky z 28. mája 2013 k návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady o trestnoprávnej ochrane eura a ostatných mien proti falšovaniu, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2000/383/SVV.
- ¹² Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o trestnoprávnej ochrane eura a ostatných mien proti falšovaniu, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2000/383/SVV.“

13 Vyhlásenie je rovnaké pre všetky štáty EÚ a nachádza sa v prílohe rozhodnutia Rady 2005/511/SVV z 12. júla 2005 o ochrane eura proti falšovaniu ustanovením Europolu ako ústredného úradu na boj proti falšovaniu eura.

V rámci vyhlásenia¹³ Slovenská republika, členský štát Európskej únie, poverila Európsky policajný úrad na boj proti falšovaniu eura. Europol sústreďuje a spracúva všetky podstatné informácie s cieľom uľahčiť vyšetrovanie, prevenciu a boj proti falšovaniu eura a tieto informácie bezodkladne postupuje vnútroštátnym ústredným orgánom členských štátov. Pokiaľ ide o falšovanie všetkých ostatných mien a funkcie ústredného úradu, ktorými nebol Europol poverený, zostávajú v platnosti existujúce právomoci vnútroštátnych ústredných úradov.

ZÁVEROM

Z medzinárodného pohľadu dohovor určite ani v najbližších rokoch a desaťročiach nestratí svoju aktuálnosť, keďže neexistuje iný medzinárodný dokument, ktorý by riešil uvedenú problematiku

na celosvetovej úrovni. Vzhľadom na spoločnú menovú politiku, ako aj na základné spoločné pravidlá pre trestnoprávnu ochranu meny určovanú centrálné na úrovni EÚ, musíme vychádzať aj z dokumentov EÚ v tejto oblasti, a to najmä vykladať dohovor v súlade s ostatnými relevantnými predpismi.

Dohovor je významný nielen z pohľadu ochrany meny, ale priniesol aj určité zásady, ktoré sa stali predlohou viacerých medzinárodných zmlúv prijatých neskôr.

Odkaz dohovoru, ktorý spočíva v ochrane peňazí bez ohľadu na to, o akú menu ide, zostáva zachovaný aj takmer 90 rokov po jeho prijatí a ochrana, ktorú poskytuje, je aj naďalej aktuálna, o čom svedčí aj skutočnosť, že sa k nemu aj naďalej pripájajú ďalšie krajiny.

Použitá literatúra:

- FENYK, J. Profesor Jaroslav Kallab: Úmluva o potírání penězokazectví jako základ trestněprávní ochrany společné evropské meny. In: MACHALOVÁ, T. (ed.) K odkazu Jaroslava Kallaba. Právně-filosofická východiska trestní politiky v procesu trestní politiky v procesu evropské integrace. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, 94-104 s. ISBN 978-80-7380-070-3.
- FITZ-MAURICE, E. Convention for the Suppression of Counterfeiting Currency. In: The American Journal of International Law, roč. 26, č. 3, 533 – 551 s.
- HLINKA, B. Atentáty na peniaze. Bratislava: Obzor, 1989, 405 s. ISBN 80-215-0037-9.
- KLUČKA, J. Medzinárodné právo verejné (všeobecná a osobitná časť). Bratislava: Iura edition, 2011, 725 s. ISBN 978-80-8078-414-0.
- QUERCIONI, E, SMITH, L. The economics of counterfeiting. In: Econometrica, roč. 89, č. 3, 1211 – 1236 s.
- VRŠANSKÝ, P. – VALUCH, J. a kol. Medzinárodné právo verejné. Všeobecná časť. Bratislava: Eurokódex, 2012, 416 s. ISBN 9788089447718.
- Medzinárodný dohovor na potlačenie falšovania meny publikovaný ako č. 15/1932 Sb.
- Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 550/2006 Z. z. o uložení vyhlásenia Slovenskej republiky k Medzinárodnému dohovoru o potírání penězokazectva.

- Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších právnych predpisov.
- Dohoda o spolupráci medzi Európskou centrálnou bankou a Medzinárodnou organizáciou kriminálnej polície – Interpolom.
- Rámcové rozhodnutie Rady z 29. mája 2000 o zvýšenej ochrane pred falšovaním prostredníctvom pokút a ďalších trestných sankcií v súvislosti so zavedením eura (2000/383/SVV).
- Rozhodnutie Rady 2005/511/SVV z 12. júla 2005 o ochrane eura proti falšovaniu ustanovením Europolu ako ústredného úradu na boj proti falšovaniu eura.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/62/EÚ z 15. mája 2014 o trestnoprávnej ochrane eura a ostatných mien proti falšovaniu, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2000/383/SVV.
- Stanovisko ECB z 28. mája 2013 k návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady o trestnoprávnej ochrane eura a ostatných mien proti falšovaniu, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2000/383/SVV.
- Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru zo dňa 23. mája 2013 na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o trestnoprávnej ochrane eura a ostatných mien proti falšovaniu, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2000/383/SVV.“